

روزشمار جنگ

یکشنبه

۱۹ اردیبهشت ۱۳۶۱

۱۵ رجب ۱۴۰۲

۹ مه ۱۹۸۲

۲۰۵

به دنبال فرار ارتش عراق از شمال منطقه عملیات بیت المقدس (جنوب کرخه کور)، امروز فرماندهی قرارگاه فجر نیز از منطقه شرق فکه گزارش داد که نیروهای عراقی از رودخانه دویرج تا پشت نوار مرزی عقب رفته‌اند. در همین حال، نماینده امام خمینی در شورای عالی دفاع هم در تماس با فرمانده نیروی زمینی ارتش با اشاره به آخرین مصوبه این شورا گفت قبل از اینکه دشمن به پشت مرزها برود و بگوید که با اختیار خودم آمدم، عملیات را تا داخل عراق ادامه دهید.

حمید معینیان مسئول واحد اطلاعات عملیات سپاه در قرارگاه کربلا، در جلسه ساعت ۰۵:۰۹ صبح امروز قرارگاه کربلا که با حضور محسن رضایی فرمانده کل سپاه، سرهنگ علی صیاد شیرازی فرمانده نیروی زمینی ارتش و رحیم صفوی معاون عملیاتی فرمانده سپاه تشکیل شد، اظهار داشت: «دیشب ساعت ۰۵:۰۹، صدام حسین در رادیو صحبت کرد و گفت که من از سربازان تشکر می‌کنم که از میهن خود دفاع نموده و طبق آن قراری که باهم گذاشته‌ایم، عقب‌نشینی می‌کنیم.» محسن رضایی پرسید: «[صدام] گفت عقب‌نشینی می‌کنیم؟!» پس از پاسخ مثبت حمید معینیان، رحیم صفوی نیز گفت: «اعلامیه رسمی نظامی عراق هم گفته که ما دستور عقب‌نشینی دادیم به نیروهای محمد القاسم [لشکر ۵ مکانیزه]؛ و به یک نیروی دیگر [لشکر ۶ زرهی] هم گفته بود.» رحیم صفوی ادامه داد: «احتمالاً اینها [عراقی‌ها] دارند می‌آیند که پشت مرز مستقر شوند.» سپس محسن رضایی اظهار داشت: «پدر سوخته‌ها می‌خواهند [مرز را] سفت بگیرند و ما را در دو کیلومتری مرز متوقف کنند؛ یعنی هی ما را بزنند و هی بگویند که ما توی مرز خودمان و خاک خودمان هستیم.» رحیم صفوی هم افزود: «با این نطق صدام و این اعلامیه‌ها به همه دنیا اعلام می‌کنند که ما پشت مرز هستیم.»

پس از آن سرهنگ صیاد شیرازی به تماس حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی رئیس

مجلس شورای اسلامی با وی اشاره کرد و گفت: «آقای هاشمی رفسنجانی صبح زود تماس گرفتند و با اشاره به آخرین جلسه شورای عالی دفاع گفتند که قبل از اینکه دشمن برود پشت مرزها و بگوید که ببینید من هر چه به ایرانی‌ها گفتم که صلح بکنند، اینها قبول نکردند و الان هم خودم آمدم پشت مرز، الان چون فعلاً [از سوی شورای عالی دفاع] ابلاغی نشده و رسماً هم شما درگیرید، می‌توانید در ادامه عملیات برسید. ... پس اگر می‌توانید، یعنی اگر مقدور است، خودتان را برسانید که چون تازه کار سیاسی‌مان را می‌توانیم بیشتر شروع کنیم.»*

سپس محسن رضایی با اشاره به اطلاعیه دیروز قرارگاه کربلا خطاب به مهدی مبلغ مسئول روابط عمومی این قرارگاه و کمال خرازی مسئول ستاد تبلیغات جنگ، گفت: «آن [صدام حسین] دارد می‌گوید که عقب‌نشینی کردیم، شما هم توی اعلامیه می‌گویید که عقب‌نشینی کردند! چرا می‌گویید عقب‌نشینی؟!» مهدی مبلغ پاسخ داد: «مجبورشان کردیم دیگر!» محسن رضایی دوباره سؤال کرد: «چه کسی می‌گوید مجبورشان کردیم؟!» سرهنگ صیاد شیرازی گفت: «فرار کردند باباجان!» محسن رضایی تأکید کرد: «اصلاً کلمه عقب‌نشینی را نگویند؛ ... بگویید انهدام نیرو کردیم، آن وقت تعدادی از اینها [عراقی‌ها] فرار کردند. ... از این به بعد هم دیگر روی مرز هم هیچ صحبتی نمی‌کنیم. نگوئیم مثلاً ما به مرز رسیدیم. اصلاً مرز از تبلیغات ما حذف شود و هی بگوئیم انهدام دشمن، کشتن آنها، اسیر گرفتن آنها، آزاد کردن زمین‌ها. همه‌اش از آزاد کردن زمین‌ها بگویند. یعنی از این به بعد اصلاً موجودیت مرز باید منتفی بشود؛ چون هیچ چیز دیگر به عنوان مرز وجود ندارد. ... یک‌سری نکاتی را که گفتیم باید حتماً توی تبلیغات رعایت شود. یعنی از این به بعد هیچ کلمه مرز گفته نشود؛ [بگویند] مثلاً داریم به سوی مرز می‌رویم یا مرز را گرفته‌ایم. یعنی اصلاً موجودیتی به نام مرز منتفی شود. شما هم همین نظر را دارید؟!» سرهنگ صیاد شیرازی پاسخ داد: «بله.» محسن رضایی اضافه کرد: «مسئله دوم اینکه عقب‌نشینی به هیچ وجه نباید گفته شود یا حتی بگویند عده‌ای از آنها عقب‌نشینی کردند. البته نباید فرار هم اساسی‌ترین محور باشد؛ بلکه بگوئیم فرار را بر قرار ترجیح دادند و ورشکسته شدند و از این حرف‌ها. اما اول باید بگوئیم که انهدام نیرو کردیم، زمین‌های زیادی آزاد کردیم، غنایم زیادی گرفتیم و بقایایی از عناصر مزدور بعث - یعنی سربازان ارتش عراق هم نباید بگوئیم و روی ارتش عراق و سربازان عراق هم نباید صحبت کنیم. بگوئیم مزدوران بعث! یعنی بقایای کسانی که با ما می‌خواهند بجنگند - فرار کردند. این محورها از این به بعد خیلی مهم است؛ چون کم‌کم جنگ دارد می‌رود تبدیل به مسئله سیاسی شود.»^(۱)

* عبدالله درویشی راوی قرارگاه کربلا هم سخنان سرهنگ صیاد شیرازی را چنین نقل می‌کند: «سرهنگ [صیاد] شیرازی گفت دیشب آقای هاشمی رفسنجانی تلفن کردند و گفتند این بهترین فرصت است که تا هنوز کاملاً پشت مرز نرفته‌اند، شما تا بصره پیش بروید تا از لحاظ سیاسی نتوانند کاری بکنند.» [سند شماره ۳۸/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی قرارگاه کربلا در عملیات بیت‌المقدس، عبدالله درویشی، ۱۳۶۱/۲/۲۱ تا ۱۳۶۱/۲/۳۰، ص ۲۱۶]

۲۰۶

به منظور بررسی طرح مانور مرحله سوم عملیات بیت المقدس، امروز جلسه‌ای با حضور فرماندهان ارتشی و سپاهی در قرارگاه مرکزی کربلا تشکیل* و مقرر شد که امشب علاوه بر قرارگاه فتح که باید قسمتی دیگر از نوار مرزی شمال شلمچه را تأمین کند، قرارگاه نصر، در حفاصل جاده اهواز - خرمشهر (جنوب گرمدشت) و نوار مرزی به طرف جاده خرمشهر - شلمچه وارد عمل شده و ضمن آزادسازی این جاده، محاصره خرمشهر را در خشکی تکمیل کند.

در ابتدای این جلسه که در ساعت ۱۱:۳۰ برگزار شد، سرهنگ آخوندزاده معاون لشکر ۹۲ زرهی در تشریح آخرین وضعیت استقرار یگان‌های قرارگاه‌های فتح گفت: «تیپ امام رضا^(ع) در شمال جاده حسینیه، جایگزین فتح ۴ منهای تیپ ۳۷ زرهی [تیپ ۲۵ کربلای سپاه و تیپ ۵۵ هوابرد ارتش]^{**} شده است. در جناح چپ آن نیز فتح ۱ [تیپ ۱۴ امام حسین^(ع) سپاه و تیپ ۱ زرهی لشکر ۹۲ ارتش] و فتح ۳ [تیپ ۸ نجف سپاه و تیپ ۳ زرهی لشکر ۹۲ ارتش] در پشت نوار مرزی مستقر هستند. به فتح ۲ [تیپ ۲ زرهی لشکر ۹۲] و فتح ۴ [تیپ ۲۵ کربلای سپاه و تیپ ۵۵ هوابرد ارتش] هم ابلاغ شده که بروند در کنترل عملیاتی قرارگاه نصر قرار بگیرند.»

سپس، محسن رضایی با اعلام اینکه ما فعلاً قصد داریم نوار مرزی را تأمین کنیم و در صورت امکان به طرف شلمچه برویم، از غلامعلی رشید در مورد برنامه قرارگاه فتح پرسید که وی پاسخ داد: «به تیپ پیاده امام حسین^(ع) و [تیپ] ۸ نجف می‌گوییم که با آخرین استعدادی که می‌توانند به کار گیرند، در حاشیه مرز بیانند و تا آنجایی که می‌توانند هر قدر بیانند پایین، به عهده خودشان است که حفظ کنند؛ و اینها فکر می‌کنم حداکثر توانی که دارند، ۶ گردان است.»

محسن رضایی از حسن باقری هم درباره حرکت قرارگاه نصر پرسید: «این کانال [مجاور سیل‌بند جنوب ایستگاه گرمدشت] چه اشکالی دارد که بیانند و بچسبند به آن؟» حسن باقری پاسخ داد: «دارند می‌آیند.»

در ادامه جلسه، پس از اینکه سرهنگ صیاد شیرازی و غلامعلی رشید بر ناتوانی نیروهای ایران برای عملیات در روز تأکید کردند، حسن باقری گفت: «چند ساعت بیشتر نمانده [تا تاریکی هوا]. همان اول مغرب می‌گوییم بریزند آنجا.» محسن رضایی هم با بیان اینکه تا تاریکی هوا ۸ ساعت دیگر باقی مانده است، افزود: «قرارگاه نصر برود تا آن کانال، حداقل آنجا دو تیپ زرهی می‌توانیم منهدم کنیم. ... قرارگاه فتح هم که تا مرز است. ... من این [را] که دشمن ارتش خود را

* در این جلسه سرهنگ علی صیاد شیرازی و محسن رضایی فرماندهان قرارگاه کربلا، رحیم صفوی و سرهنگ علی‌اکبر موسوی قوبدل از مسئولان عملیات سپاه و نیروی زمینی ارتش در قرارگاه کربلا، حسن باقری و غلامعلی رشید فرماندهان سپاهی قرارگاه‌های نصر و فتح، سرهنگ سیروس لطفی و احمد غلامپور فرماندهان ارتشی و سپاهی قرارگاه قدس، سرهنگ اقبال محمدزاده و سرهنگ مسعود بختیاری افسران عملیات نیروی زمینی ارتش در قرارگاه کربلا، سرهنگ غلامعلی آخوندزاده معاون لشکر ۹۲ زرهی ارتش و حمید معینیان مسئول واحد اطلاعات عملیات سپاه در قرارگاه کربلا حضور داشتند.

** این دو یگان از امروز با نام نصر ۷ زیر کنترل عملیاتی قرارگاه نصر قرار گرفتند.

سالم از دست ما دریاورد، قبلاً پیش‌بینی می‌کردم. ... الان ارتش عراق باید ضربه بخورد؛ چون اگر این ارتش سالم بماند، انقلاب [عراق] هیچ‌وقت تحقق پیدا نخواهد کرد. ... همین الان بچه‌ها بروند و بریزند توی‌شان. ما خیلی دیر جنبیدیم. ... توی این حالتی که دشمن دارد عقب می‌رود حتی در روز هم باشد اگر ما بهش حمله بکنیم و تلفاتی هم ممکن است بدهیم، اما می‌ارزد؛ چون دشمنی که جاکن شده و هی به آن می‌گویند بیا عقب، سرعت عمل دارد و احتمال قوی هم می‌دهد که ما امشب می‌خواهیم بهش حمله بکنیم، سازمان قوی ندارد که با ما درگیر شود.»

محسن رضایی در ادامه سخنانش بر تعجیل در شروع مرحله بعدی عملیات حتی در روز تأکید و اظهار کرد: «من می‌گویم این درگیری را شروع کنیم، از همین قسمت جنوب [جنوب گرم‌دشت] پس از آن غلامعلی رشید عملیات در روز را به حضور قوای زرهی ارتش در جلوی نیروهای پیاده مشروط کرد و سرهنگ صیاد شیرازی در مخالفت با عملیات قوای خودی در روز گفت: «من در اینها [تانک‌های خودی] نمی‌بینم که روز عمل کنند. همکاری زرهی و پیاده تأمین نشده و پیاده بدبخت از بین می‌رود. ... تانک ما آخر تانک است مگر؟! مگر تانک ما را نمی‌شناسید؟!» محسن رضایی در پاسخ گفت: «الان باید ریسک خودمان را قوی کنیم. هیچ اشکالی ندارد. ... اما دشمن جاکن شده، توجه می‌کنی؟ هول و هراس هم دارد.» سپس، سرهنگ صیاد شیرازی که معتقد بود تانک‌ها باید با نیروی پیاده هماهنگ و همراه باشند، اضافه کرد: «ما اگر بتوانیم عمل هماهنگی را انجام بدهیم، صد درصد دشمن را می‌توانیم از پا دریاوریم. ولی عمل هماهنگی نداریم؛ یعنی پیاده و زرهی نمی‌توانند [قادر نیستند] باهم بروند.» غلامعلی رشید خطاب به وی گفت: «جناب سرهنگ! باید خدمه تانک‌های ما را عوض کنند؛ فقط پیاده ما جنگ را یاد گرفته!»

دقایقی بعد، محسن رضایی در تماس تلفنی با فرزند امام خمینی (حاج احمد) نظر امام را در مورد ادامه عملیات جويا شد و هنگامی که گفت: «آقا! ما باید برویم و آن طرح را بنویسیم، حاضران در جلسه تکبیر گفتند.» سپس، محسن رضایی خطاب به آنها اظهار داشت: «حالا که شعار دادید، باید پشت مسئله هم بایستید! [خنده حاضران]. سفت باید بایستید که مردانه قضیه را تمام کنیم. [عراقی‌ها] در رفتند، فرار کردند! ای داد و بی‌داد! نباید بروند، چه کار کنیم؟!»

سرهنگ صیاد شیرازی در ادامه بحث قبلی ضمن بیان اینکه «چه اشکالی دارد خاکریز، خاکریز بیاییم جلو؟»، گفت: «ما باید کاری کنیم که با روشی بهتر، دشمن را به زانو درآوریم. ما باید این جناحش [مقابل نوار مرزی شلمچه - کوشک] را تهدید کنیم و یک قرارگاه، مسئول این بگذاریم.» سپس، محسن رضایی پرسید: «خب! الان قرارگاه فتح می‌تواند این جناح خودش را حفظ کند و پیشروی هم بکند. ... می‌توانیم مانوری تهیه کنیم که از اینجا [نوار مرزی شمال شلمچه] قرارگاه فتح عمل کند تا بصره؟» با پاسخ منفی رحیم صفوی و غلامعلی رشید به این سؤال، محسن رضایی ادامه داد: «اما اگر همین الان بخواهیم مانور انجام دهیم، باید تو [داخل] برویم و بچسبیم به مرز تا یک چیزی دستمان باشد. ... دشمن رفته توی قضیه سیاسی و فعلاً می‌خواهد پشت مرز برود. تازه مخاطرات آینده هم هست. ...»

در ادامه، حسن باقری با اشاره به وجود یک کانال در شمال سیل‌بند عریض گفت: «الان برای عبور از آن مسئله داریم. یعنی نمی‌دانیم کجای این کانال آب است. ... ما امشب این را عمل بکنیم تا ببینیم چقدر

نیرو داریم. تیپ حضرت رسول (ص) را هم امشب به کار نمی‌گیریم. تیپ حضرت رسول (ص) و تیپ امام حسین (ع) و تیپ ۱۷ قم [علی بن ابی طالب (ع)] بمانند و امشب استراحت کنند. ... ما امشب این را مطمئن انجام بدهیم و پشت این کانال بایستیم تا فردا قطعاً بچه‌ها یک راهی برای این پیدا می‌کنند. ... نصر ۷ [تیپ ۲۵ کربلا و تیپ ۵۵ هواپرد] ما که جدید واگذار شده، می‌آید به اتکای این کانال گردش به راست می‌کند و می‌رود روی مرز می‌ایستند. نصر ۶ [تیپ ۴۶ فجر] به موازات این جاده [اهواز - خرمشهر] را می‌گیرد و با این جاده وسط؛ و تیپ [۲۲] خرمشهر هم دست راستش می‌آید و این تکه را می‌گیرد؛ یعنی غرب [نهر] عرایض را می‌گیرد. یک مقدار پاک‌سازی این وسط می‌ماند که باید به برادر همت [جانشین فرمانده تیپ ۲۷ محمد رسول الله (ص)] بگوییم یکی، دو گردان رو به پایین راه بیندازند.»

محسن رضایی از حسن باقری پرسید: «حسن، اگر شما امشب عمل کردید و همین مانور را انجام دادید، فردا شب می‌توانید باز عمل کنید؟» حسن باقری پاسخ داد: «اگر احمد [تیپ ۲۷ محمد رسول الله (ص)] را امشب به کار نگیریم، بله.» محسن رضایی از غلامعلی رشید هم سؤال کرد: «شما [قرارگاه فتح] امشب عمل نمی‌کنید؟» که رشید پاسخ داد: «نظرم این است که عمل کنیم و یک انهدام نیرو [در پشت مرز] داشته باشیم.» محسن رضایی در ادامه سخنانش تأکید کرد: «اگر ما به مرز رسیدیم، آنها [عراقی‌ها] اعلام می‌کنند ما تا مرز عقب نشستیم و اگر ما تا یک هفته دیگر صبر بکنیم، این طوری می‌شود که ما آمدیم، فکر کردیم و تصمیم گرفتیم، بعد رفتیم و خاک عراق را گرفتیم. اما اگر به تعاقب دشمن رفته باشیم جلو، قضیه حل و فصل می‌شود و مسئله تجاوز ندارد.» سرهنگ صیاد شیرازی گفت: «تعاقب یعنی چه؛ یعنی دشمن دارد فرار می‌کند و ما مرتب از پشت او را می‌زنیم.»

در پایان جلسه، پس از اینکه مقرر شد قرارگاه قدس ضمن حفظ جاده اهواز - خرمشهر و ایجاد پوشش تأمین در منطقه شمال طلائی و کوشک، یگان‌هایش را در پشت دژ مرزی کوشک تا کیلومتر ۲۸ شمال شلمچه مستقر کند، محسن رضایی اظهار داشت: «همین الان باید به بچه‌ها [قرارگاه‌های فتح و نصر] بگویید حمله کنند که [دشمن] حداقل عقب نرود.» غلامعلی رشید پرسید: «پس ما سریع برویم؟» محسن رضایی پاسخ داد: «بله، بروید. سریع مهمات بگیرید و بروید.» سرهنگ صیاد شیرازی هم به حسن باقری گفت: «حسن، شما هم بروید، دستورالعمل هم بگیرید و بروید.» محسن رضایی نیز به حسن باقری تأکید کرد: «سریع، همین الان درگیر بشوند بچه‌هایتان! ... بروید جلو آقا، برو برادر جان! دیشب این همه حرف زده شد. اشتباه کردیم به شما گفتیم دیشب عمل نکنید. اگر اول تاریکی درگیر می‌شدیم دشمن نمی‌رفت عقب، لاقل می‌ماند تا امشب که کلکش را می‌کنیم.»^(۳)

۲۰۷

پس از جلسه صبح امروز فرماندهان سپاه و ارتش در قرارگاه مرکزی کربلا، دستور جزء به جزء طرح مانور مرحله سوم عملیات بیت المقدس تهیه و به قرارگاه‌های عملیاتی ابلاغ گردید. در این دستورالعمل مقرر شد قرارگاه فتح ضمن انهدام قوای زرهی عراق در حاشیه غربی نوار مرزی،

برای تأمین مرز اقدام کرده، سپس در این محور به سمت جنوب (شلمچه) پیشروی کند. به قرارگاه نصر هم دستور داده شد علاوه بر ادامه پیشروی در جبهه غربی (از خاکریز دژ تا نوار مرزی) در منطقه جنوبی خود (از شمال سیل بند عرایض) نیز به طرف جاده خرمشهر - شلمچه پیشروی و هم‌زمان با قطع راه‌های عقب‌نشینی ارتش عراق از شلمچه، حدفاصل نهر عرایض تا نوار مرزی شلمچه، و سپس خرمشهر را آزاد و پاک‌سازی کند. برای اجرای این دستور، یگان‌های سپاه و ارتش می‌بایست بدین نحو وارد عمل شوند: فتح ۱ (تیپ ۱۴ امام حسین^(ع) سپاه و تیپ ۱ زرهی لشکر ۹۲ ارتش) در نوار مرزی تقاطع جاده حسینی - مرز.

فتح ۳ (تیپ ۸ نجف سپاه و تیپ ۳ زرهی لشکر ۹۲ ارتش) در نوار مرزی جنوب فتح ۱.
 نصر ۱ (تیپ ۷ ولی عصر^(ع) سپاه و تیپ ۱ پیاده لشکر ۲۱ ارتش) در نوار مرزی جنوب فتح ۳.
 نصر ۲ (تیپ ۲۷ محمد رسول‌الله^(ص) سپاه و تیپ ۲ پیاده لشکر ۲۱ ارتش) در نوار مرزی جنوب نصر ۱.
 نصر ۳ (تیپ ۳۱ عاشورای سپاه و تیپ ۳ پیاده لشکر ۲۱ ارتش) در منطقه مجاور شرق نوار مرزی به طرف جاده شلمچه - خرمشهر و تأمین منطقه مرزی شلمچه.
 نصر ۷ (تیپ ۲۵ کربلای سپاه و تیپ ۵۵ هوایرد ارتش) در جناح چپ (شرق) نصر ۳ به طرف جاده شلمچه - خرمشهر به منظور قطع کلیه راه‌های ارتباطی دشمن.
 نصر ۵ (تیپ ۲۲ خرمشهر سپاه و تیپ ۲۳ نوه‌د ارتش) در جناح چپ (شرق) نصر ۷ به طرف غرب نهر عرایض و پل نو و محاصره خرمشهر از سمت غرب و آزادسازی آن.
 نصر ۶ (تیپ ۴۶ فجر سپاه) در محور جاده اهواز - خرمشهر (از کیلومتر ۱۰۳) به طرف نهر عرایض و پل نو همراه با نصر ۵ برای محاصره و آزادسازی خرمشهر.
 نصر ۸ (تیپ ۲ زرهی لشکر ۹۲ ارتش) به عنوان احتیاط.
 نصر ۴ (تیپ ۴ زرهی لشکر ۲۱ ارتش) به عنوان احتیاط.
 نصر ۹ (تیپ ۱۷ علی بن ابی طالب^(ع) سپاه) به عنوان احتیاط.^(۳)

قرارگاه قدس نیز در مرحله سوم عملیات، مأموریت دارد پس از رسیدن به دژ مرزی (دو کیلومتری شرق نوار مرزی) در حدفاصل نوار مرزی ۲۸ کیلومتر شمال شلمچه تا کوشک، وضعیت پدافندی اتخاذ کند* و با اعزام و گسترش نیروهای تأمین به جلو، مرز را پوشش دهد.^(۴)

۲۰۸

با گذشت ۱۰ روز از آغاز عملیات بیت‌المقدس، مرحله سوم این عملیات با هدف تأمین قسمتی دیگر از نوار مرزی و پیشروی به طرف جاده خرمشهر - شلمچه برای بستن راه‌های عقب‌نشینی دشمن و تکمیل محاصره خرمشهر آغاز شد.

* براساس آخرین شناسایی به عمل آمده، نیروهای تأمین دشمن در شمال و شرق پاسگاه کوشک و در جنوب پاسگاه برزگر مستقر هستند. [سند شماره ۷۵۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دستور جزء به جزء شماره ۴ قرارگاه کربلا، ۱۳۶۱/۲/۱۹]

قرارگاه مرکزی کربلا (فرماندهی مشترک سپاه و ارتش) در ساعت ۲۲:۴۵ با اعلام رمز مبارک «بسم الله الرحمن الرحيم، بسم الله القاصم الجبارين، لاحول ولا قوة الا بالله العلي العظيم. يا علي بن ابي طالب^(ع)» فرمان آغاز سومین مرحله از عملیات بیت المقدس را صادر کرد. یگان‌های فتح ۱ (تیپ ۱۴ امام حسین^(ع)) سپاه و تیپ ۱ زرهی لشکر ۹۲ ارتش) و فتح ۳ (تیپ ۸ نجف سپاه و تیپ ۳ زرهی لشکر ۹۲ ارتش) به سمت تانک‌های دشمن، که گفته می‌شود متعلق به تیپ مستقل ۱۰ زرهی عراق بوده و در سه کیلومتری غرب مرز (روی جاده مرزی عراق) مستقر هستند، حرکت خود را آغاز کردند. نصر ۱ (تیپ ۷ ولی عصر^(عج)) سپاه و تیپ ۱ پیاده لشکر ۲۱ ارتش) و نصر ۲ (تیپ ۲۷ محمد رسول الله^(ص)) سپاه و تیپ ۲ پیاده لشکر ۲۱ ارتش) نیز در جناح چپ قرارگاه فتح و از دژ مرزی به سمت نوار مرزی و نصر ۳ (تیپ ۳۱ عاشورای سپاه و تیپ ۳ پیاده لشکر ۲۱ ارتش)، نصر ۷ (تیپ ۲۵ کربلای سپاه و تیپ ۵۵ هواپرد ارتش)، نصر ۵ (تیپ ۲۲ خرمشهر سپاه و تیپ ۲۳ نوهده ارتش) و نصر ۶ (تیپ ۴۶ فجر) به ترتیب از حاشیه شرقی نوار مرزی تا جاده اهواز - خرمشهر به طرف جنوب وارد عمل شدند.



دقیقی پس از آغاز عملیات، اعلام شد که اغلب یگان‌ها با دشمن درگیر شدند. به توپخانه دستور داده شد که منطقه استقرار عراقی‌ها را زیر آتش قرار دهد. تا ساعت ۲۳:۳۰، نصر ۳، نصر ۵ و نصر ۶ اعلام کردند که خط اول دشمن را شکسته‌اند و به طرف جنوب در حال پیشروی هستند. نصر ۷ هنوز در خط اول نیروهای عراقی درگیر بود. در جناح راست منطقه عملیات هم اگرچه نصر ۱ و نصر ۲ هنوز اقدام مؤثری نکرده‌اند، فتح ۱ و فتح ۳ در غرب نوار مرزی با تانک‌های عراقی درگیر و در حال انهدام آنها بودند. به این ترتیب، یگان‌های خودی تا آخرین دقیق امروز همچنان با نیروهای عراقی درگیر بودند و هنوز به اهداف پیش‌بینی شده خود دست نیافته‌اند.^(۵)

۲۰۹

هم‌زمان با پاک‌سازی یکی از روستاهای بانه توسط نیروهای خودی، عناصر ضدانقلاب در مناطقی از شهرهای صائین‌دژ و سنندج دست به اقدامات ایذایی و تخریبی زدند. به گزارش ستاد عملیاتی لشکر ۲۸ کردستان، نیروهای سپاه و ارتش روستای داربند بالا از توابع شهرستان بانه را پاک‌سازی کردند. در این عملیات، ۲ تن از عناصر ضدانقلاب کشته و تعدادی نیز زخمی شدند. همچنین یک قبضه اسلحه ژ ۳ و یک بی‌سیم گروهی به غنیمت گرفته شد. در این عملیات، به نیروهای خودی آسیبی نرسید.^(۶)

در همین حال، در ساعت ۹ صبح در جاده علی‌بالق در حوزه استحفاظی پاسگاه ژاندارمری صائین‌دژ از گروهان مهاباد، بر اثر برخورد یک خودروی حامل تعدادی از پاسداران با مینی که عناصر ضدانقلاب کار گذاشته بودند ۶ تن از سرنشینان خودرو به شدت مجروح شدند که سریعاً به کمک نیروهای ژاندارمری به بیمارستان صائین‌دژ انتقال یافتند.^(۷)

همچنین، تعدادی از افراد حزب دمکرات کردستان در روستای سراب‌میش واقع در ۱۵ کیلومتری شمال سنندج، به انبار شرکت تعاونی روستایی دستبرد زده و مقداری قند و شکر با خود بردند.^(۸) عصر امروز نیز یکی از اهالی متعهد سنندج به نام سیداحمد موالی هنگامی که پس از تعطیل کردن مغازه خود به همراه فرزند خردسالش قصد رفتن به منزل را داشت، در خیابان شهدای سنندج از پشت سر هدف گلوله دو موتورسوار قرار گرفت و به شهادت رسید.^(۹)

۲۱۰

با کشف دو خانه تیمی دیگر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در تهران، تعدادی از اعضای این سازمان کشته شدند و یک نفر دستگیر شد. در استان‌های گیلان و مازندران نیز با کشف چند خانه تیمی در ماه گذشته، تعدادی از عناصر ضدانقلاب بازداشت شده‌اند. به گزارش روابط عمومی سپاه پاسداران منطقه ۱۰ (تهران)، نیروهای سپاه پاسداران با اطلاع قبلی از اختفای چند تن از منافقین در یک خانه تیمی در شهر تهران، ساعت ۶ صبح امروز وارد عمل شدند. در یک درگیری

مسلحانه، ۵ نفر از اعضای مهم سازمان مجاهدین خلق (منافقین) کشته شدند و یک نفر نیز دستگیر شد. براساس این گزارش، از این خانه تیمی مقادیری مهمات و اسناد و مدارک درون گروهی به دست آمد.^(۱۰) همچنین در یک درگیری مسلحانه دیگر که در پی کشف یک خانه تیمی منافقین در خیابان هدایت واقع در محله قلعهک تهران رخ داد، ۹ نفر از منافقین مسلح که حاضر به تسلیم نشده بودند، کشته شدند. روابط عمومی ستاد مرکزی کمیته‌های انقلاب اسلامی در اطلاعیه‌ای ضمن اعلام این خبر افزود: «در بازرسی از این لانه فساد فریب‌خوردگان، انواع و اقسام سلاح‌ها اعم از اسلحه ژ ۳، کلت کمری، نارنجک و نیز بی‌سیم سیار و اسناد مهم درون‌سازمانی به دست جان‌برکفان پاسدار کمیته‌ها افتاد.» در این عملیات ۲ تن از پاسداران مجروح شدند و یک رفتگر شهرداری به شهادت رسید.^(۱۱) روابط عمومی سپاه پاسداران منطقه ۳ (گیلان و مازندران) نیز اعلام کرد که در یک ماه گذشته با کشف چندین خانه تیمی منافقین در استان‌های گیلان و مازندران، ۱۵۰ تن از عوامل ضدانقلاب دستگیر شدند و از آنها تعداد زیادی اسناد و مدارک درون گروهی و سلاح و مهمات جنگی به دست آمد.^(۱۲)

۲۱۱

پیکرهای شماری از شهیدان عملیات بیت‌المقدس امروز در شیراز و مشهد تشییع و به خاک سپرده شدند. خبرنگار روزنامه اطلاعات از شیراز گزارش داد: «امروز شیراز یکپارچه تعطیل و عزادار بود. از بامداد امروز ده‌ها هزار تن از طبقات مختلف مردم شهیدپرور شیراز با تعطیل کردن یکپارچه بازار و مغازه‌های شهر در مقابل بنیاد شهید اجتماع کردند تا پیکرهای پاک چند تن از شهدای اخیر را تشییع کنند. در مراسم تشییع پیکرهای پاک شهید، روحانیون، مقامات استان فارس، فرماندار شیراز، پرسنل نظامی و انتظامی و سپاه شرکت داشتند و درحالی‌که دسته موزیک ارتش مارش عزای نواخت، پیکرهای گلگون‌کفن را پس از عبور از خیابان‌های شهر در کنار دیگر همزمانشان در قطعه شهدا به خاک سپردند.» در پایان این گزارش، اسامی ۲۵ تن از این شهیدان که از اعضای بسیج و سپاه پاسداران استان فارس هستند، درج شده است.^(۱۳) همچنین، به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از مشهد، «پیکرهای پاک و مطهر ۱۲ تن از دلاوران پرتوان اسلام که در عملیات ظفرمند بیت‌المقدس با ایثار خون پاک خود موجب آزادی صدها کیلومتر مربع از خاک میهن اسلامی مان از چنگال مزدوران بعثی شدند، امروز با حضور اقشار مختلف مردم شهر شهادت، مشهد، به طرز باشکوهی تشییع و در جوار آرامگاه خواجه ربیع، آرامگاه خواجه مراد و بهشت رضا^(۴) به خاک سپرده شدند.»^(۱۴)

۲۱۲

در جلسه امروز هیئت دولت، وزیر دفاع از پیروزی‌های اخیر رزمندگان در عملیات بیت‌المقدس گزارش داد و یکی از اعضای ستاد بازسازی مناطق جنگی نیز اقدامات این ستاد را تشریح کرد. جلسه هیئت دولت صبح امروز به ریاست میرحسین موسوی نخست‌وزیر، تشکیل شد. پس از پایان

این جلسه، احمد توکلی وزیر کار و سخنگوی دولت گفت: «در این جلسه ابتدا سرهنگ سلیمی وزیر دفاع، گزارشی از پیروزی‌های اخیر رزمندگان اسلام را به اطلاع اعضای هیئت دولت رساند که همه حاضران در جلسه، تحت تأثیر این رشادتها قرار گرفتند. ... سپس، ستاد بازسازی مناطق جنگی که از مدت‌ها پیش در این زمینه مطالعه کرده بود، گزارش عملکرد خود را به استحضار اعضای هیئت دولت رساند و قرار شد کمیسیون هیئت دولت آخرین بررسی‌های خود را انجام دهد تا ان شاء الله بازسازی مناطق جنگی سریع‌تر انجام شود.»^(۱۵)

۲۱۳

آیت‌الله منتظری در پیامی به رزمندگان، ضمن تبریک پیروزی‌های به‌دست‌آمده در عملیات بیت‌المقدس متذکر شد که نباید فرار یا عقب‌نشینی توطئه‌آمیز مزدوران صدام پیشروی مدافعان اسلام را متوقف سازد.

در بخشی از این پیام آمده است: «خداوند این پیروزی و این شهادت‌ها را بر همگی مبارک فرماید. شما رزمندگان آگاه توجه دارید ملت مظلوم و مسلمان عراق در انتظار یاری شما است. فرار و یا عقب‌نشینی توطئه‌آمیز مزدوران فریب‌خورده صدام پیشروی شما مدافعان اسلام را متوقف نسازد. نباید به آنان مهلت تدارک و تجدید قوا داد. باید شخص صدام که جانی شماره ۱ این جنایت عظیم می‌باشد و سایر سران خائن و وطن‌فروش حزب منحل‌ه بعث عراق را تعقیب نمایید و به دست عدالت بسپارید و نگذارید آنان از دست عدالت و مجازات که توسط ملت مسلمان عراق به حکم اسلام باید اجرا شود، فرار کنند.»

این پیام همچنین یادآور شده است: «دولت‌های عرب منطقه که با فریب و فشار امریکا خود را در این فتنه گرفتار نموده و به‌جای جنگ با اسرائیل دشمن اسلام و مسلمین، چنگ و دندان به برادران مسلمان خود نشان می‌دهند تا دیر نشده به خود آیند و از روزهای آخر صدام کافر عبرت گیرند و کاری نکنند که جنگ بیش از این به طول انجامد و بدانند تا این رژیم سفاک و دیوانه سرنوشت یک ملت مظلوم را در دست داشته باشد، این منطقه مهم آرامش را به خود نخواهد دید. ملت مسلمان عراق پس از محاکمه و مجازات صدام و سایر مزدوران آماده است تا حکومت مورد قبول خود را با الهام از مکتب آزادی‌بخش اسلام انتخاب نماید و به هیچ قدرت خارجی حق دخالت در آن را نخواهد داد.»^(۱۶)

۲۱۴

رئیس مجلس شورای اسلامی در جلسه علنی امروز مجلس ضمن اعلام اینکه خسارت‌های جنگ را به حساب صدام و در فهرست طلب خود قرار داده‌ایم، از رزمندگان خواست تا برای دریافت حقوق حقه مردم ایران از پان‌نشینند.

حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی در جلسه علنی امروز مجلس ضمن تشکر از رزمندگان اسلام به مناسبت پیروزی‌های اخیر در هویزه و پادگان حمید، اظهار داشت: «آقای صدام در سخنانی از ارتش قهرمان عراق به خاطر فرار به موقعشان تشکر کرده است! همین آقای صدام است که نزدیک به دو سال پیش به خاطر خلق کردن قادسیه، از ارتش عراق تشکر کرد و خودش را قهرمان قادسیه زمان معرفی کرد. ما به اینکه صدام چه می‌خواهد بگوید؛ کاری نداریم، مختار است که هر چه می‌خواهد بگوید؛ مسئله بر سر عمل و نتیجه جنگ است. فراری که دیروز تحت فشار و زیر رگبار مسلسل نیروهای رزمنده ما انجام گرفته، فراری عادی نیست؛ به دنبال خود مخروبه‌های عظیمی از کشور ما به جای گذاشته است. کاری که صدامیان با پادگان حمید و هویزه و قبلاً با خرمشهر و قصر شیرین و جاده‌ها و خط‌آهن‌ها و پل‌ها و سایر اماکنی که دستشان بوده و حتی تیرهای برق انجام داده‌اند، چیزی نیست که بتوان از آن گذشت.»

هاشمی رفسنجانی ادامه داد: «آنها خیال کرده‌اند که این آخرین قطرات زهرشان را بر ما می‌ریزند و از جیب ملت ما می‌رود. اما ما تمام اینها را به حساب صدام و در لیست طلب خودمان، بابت خسارات جنگ قرار می‌دهیم و در هر حال جنایت دیگر بر جنایت صدام و حزب بعث عقلی اضافه می‌شود که باید جواب‌گوی آن در مقابل ملت عراق و ملت ایران و تمام ملل اسلامی و مستضعف جهان باشد. عراق اگر از عهده این خسارت‌ها بریاید یا نیاید مسئله دیگری است، اما صدام و حزب بعث عقلی باید جواب این را به همه مردم ایران بدهند. امروز که فراریان عراق وارد عراق شده‌اند، به مردم عراق چه می‌خواهند بگویند؟ بیست ماه چه هدیه‌ای برای ملت عراق آورده‌اند؟ مردم عراق از ما توقع نکنند که به‌آسانی از جرم صدام بگذریم. از نیروهای مسلحمان تقاضا داریم که از پانوشینند تا حقوق حقه مردم ایران گرفته شود.»^(۱۷)

۲۱۵

فرمانده نیروی دریایی ارتش عامل اصلی پیروزی‌های اخیر ایران در جبهه‌های جنگ را مردمی کردن آن دانست و در این خصوص نقش ارزنده و کارساز سپاه پاسداران را ستود و از آن تقدیر کرد. ناخدا بهرام افضل‌ی فرمانده نیروی دریایی ارتش، در گفت‌وگویی اختصاصی با خبرنگار روزنامه کیهان، ابتدا در تبیین نقش نیروی دریایی ایران در طول جنگ تحمیلی، به موفقیت این نیرو در ماه‌های نخست جنگ در خارج کردن نیروی دریایی عراق از صحنه و همچنین باز نگه‌داشتن بندر و مراکز صدور نفت ایران اشاره کرد و گفت: «البته عراق طی مدتی کوتاه به علت استفاده از موقعیت برتر زمین و به علت نزدیکی مرز توانست عملیات ایدایی انجام دهد و در دسرهایی هر چند جزئی ایجاد کند. باین همه و به رغم تجهیزات فوق مدرن توانست در هیچ موردی مأموریت نیروی دریایی را دچار وقفه سازد.» وی ادامه داد: «علاوه بر رزم در دریا و حفظ و حراست از مرزهای آبی، نیروی دریایی در رزم‌های زمینی نیز شرکت داشته و از ابتدای جنگ در جبهه آبادان به‌خصوص در دوران شکستن

محاصره آبادان نقشی بس ارزنده را ایفا نموده است. به علاوه در عملیات اخیر بیت المقدس نیز با تمام امکانات درکنار سایر برادران نیروهای زمینی، هوایی، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و بسیج مردمی نقش خود را ایفا نموده و از این پس نیز به وظیفه خود ادامه خواهد داد.»

فرمانده نیروی دریایی ارزیابی خود را به عنوان یک فرمانده نظامی، از پیروزی‌های رزمندگان ایران در عملیات‌های طریق القدس، فتح المبین و بیت المقدس چنین بیان کرد: «ارتش عراق را با توجه به نیروی زمینی آن که از بالاترین تجهیزات زرهی مدرن و آموزش مناسب و کاربری با تحرک بالا برخوردار است، به دو طریق می‌شد از پای درآورد: الف) با استفاده از نیروی زرهی کافی و هم‌تراز و کاربرد صحیح این نیروها در نقاط معین و در زمان‌های مشخص. ب) از طریق بسیج توده‌ها و کشاندن نیروهای مردمی به مقیاس وسیع در صحنه کارزار و به روایت بهتر همان که امام [خمینی] تحت «ارتش بیست میلیونی» عنوان کردند. درمورد اول، در شروع جنگ ما به علت نابسامانی‌هایی که بر اثر رو در رو قراردادن ارتش با مردم قبل از انقلاب داشتیم و تصفیه‌های بجایی که در ارتش بعد از انقلاب پدید آمد و نقش مخرب و منافقانه بنی صدر و هوادارانش در ارتش، عملاً قادر به داشتن نیرویی هم‌تراز و زرهی نبودیم. بنابراین، استفاده از راه دوم یعنی بسیج توده‌ها و کشاندن نیروهای مردمی به مقیاس وسیع در صحنه کارزار می‌ماند و این درست همان عملی است که در پیروزی‌های اخیر به کار گرفته شد و نتایج بسیار ارزنده و شگرفی نیز در پی داشت و میهن اسلامی با استفاده از همین روش می‌رود که به زودی دشمن را به مرزهای بین‌المللی عقب بکشانند.»

ناخدا افضلی سپس بر اهمیت مردمی کردن جنگ تأکید کرد و افزود: «همین جا باید از نقش کارساز و ارزنده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به عنوان طراح، برنامه‌ریز و اجراکننده این امر [بسیج مردمی] قدردانی و ستایش کرد که واقعاً توانسته است در ظرف مدت کمی بعد از خلع و برکناری بنی صدر در مدت زمانی این چنین کوتاه نیروی عظیم و سرنوشت‌سازی را با حمایت مردم همیشه بیدار و در صحنه آماده و راهی میدان کارزار نماید.»

فرمانده نیروی دریایی درمورد تهدیدهایی که احتمالاً پس از پایان جنگ متوجه ایران خواهد بود، اظهار داشت: «به نظر اینجانب تهدید آینده برای نظام جمهوری اسلامی ایران از طریق دریا خواهد بود؛ چراکه مسلم است دشمنان واقعی انقلاب اسلامی به این آسانی دست از سر ما برنخواهند داشت و به همین جهت نیز برای مقابله و دفاع از مصالح و منافع کشور و انقلاب اسلامی، باید از قدرت دفاعی لازم برخوردار باشیم. در این راه ما در نیروی دریایی برنامه‌ریزی‌های لازم را کرده‌ایم و ان شاء الله با بذل توجه مسئولان مملکتی برای تثبیت و تضمین ثبات و استقلال کشور فعالیت‌هایی خواهیم داشت.»



ناخدا بهرام افضلی

ناخدا افضلی در پایان سخنان خود اظهار امیدواری کرد: «ان شاء الله به زودی با پیروزی کامل در عملیات بیت المقدس کلیه سرزمین‌های اشغالی توسط نیروهای بعثی عراق با همت والا و با پایمردی بی نظیر همه رزمندگان اعم از بسیج مردمی، سپاه پاسداران، نیروی زمینی، هوایی و دریایی، پاک و آثار تجاوز زدوده خواهد شد.»^(۱۸)

۲۱۶

جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران در پیامی به صلیب‌سرخ جهانی و جمعیت‌های هلال‌احمر کشورهای اسلامی، تخلفات حکومت عراق از مقررات انسانی و بین‌المللی ژنو را تشریح کرد و از نمایندگان آنان دعوت کرد تا پایبندی ایران به مقررات بین‌المللی را از نزدیک مشاهده کنند. به مناسبت روز جهانی صلیب‌سرخ و هفته دوستی، جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران پیامی به کمیته بین‌المللی صلیب‌سرخ و جمعیت‌های هلال‌احمر و صلیب‌سرخ و مردم جهان ارسال کرد. در این پیام ضمن تبریک این روز، بار دیگر توجه این مؤسسات به تخلفات رژیم بغداد از مقررات انسانی و بین‌المللی ژنو جلب شده و آمده است: «... دولت عراق از دولت‌هایی است که میثاق‌های ژنو را امضا کرده است و تعهد سپرده که به این مقررات عمل کند؛ اما برخلاف تعهدات خود بارها هواپیماهای عراقی مناطق مسکونی جمهوری اسلامی ایران را بمباران کرده‌اند و زن‌ها و کودکان و مردم بی‌گناه را کشته‌اند. بارها مناطق مسکونی مورد حمله موشک‌های زمین‌به‌زمین قرار گرفته‌اند. بیمارستان‌ها و ساختمان‌های هلال‌احمر در اثر حملات موشکی و بمباران‌های عراق تخریب شده‌اند. آمبولانس‌ها و هلیکوپتر هلال‌احمر را مورد حمله قرار داده و منهدم کرده‌اند و ده‌ها نفر از امدادگران هلال‌احمر را به شهادت رسانده‌اند. ساکنین مناطق اشغالی و افراد غیرنظامی از جمله پیرزنان و پیرمردان و بیماران را به اسارت گرفته‌اند. بیش از دو هزار نفر از اسرای عزیز ما را مخفی کرده‌اند و به کمیته بین‌المللی صلیب‌سرخ اجازه ملاقات نمی‌دهند و خانواده‌های این عزیزان از آنان بی‌خبرند. حتی عده‌ای از اسرای عزیز ما را که قبلاً توسط کمیته مذکور بازدید شده بود، مخفی کرده‌اند و نه تنها ارتباط این عزیزان را با خانواده‌شان قطع کرده، بلکه موجبات نگرانی آنها را فراهم کرده‌اند. رژیم عراق پزشکان، پرستاران، امدادگران و پرسنل جمعیت هلال‌احمر را به اسارت گرفته است و برای سرپوش گذاشتن بر جنایت خود، آنها را نیز از ملاقات با کمیته بین‌المللی صلیب‌سرخ پنهان کرده است. صدام بعثی اسرای عزیز ایرانی را در اردوگاه‌ها مورد شکنجه و آزار قرار داده است و بالاخره هزاران نفر از اهالی عراق را به جرم اینکه پدرانشان ایرانی بوده‌اند، توسط رژیم عراق تمام اموال و دارایی‌شان غارت شده و آنها را در بیابان‌ها و کوهستان‌ها رها کرده‌اند که عده زیادی از آنان در اثر سرما، گرسنگی و بیماری به شهادت رسیدند.»

در پایان این پیام نیز پس از تأکید بر پایبندی ایران به تعهدات و مقررات بین‌المللی ژنو، از نمایندگان صلیب‌سرخ جهانی و جمعیت‌های هلال‌احمر دعوت شده است تا با سفر به ایران این موضوع را از نزدیک مشاهده کنند.^(۱۹)

۲۱۷

امروز یک بمب در مقابل سفارت سوریه در تهران منفجر شد. سفیر سوریه این حادثه را به دولت عراق نسبت داد، اما عراق این ادعا را رد کرد.

به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، بر اثر انفجار یک بمب در مقابل سفارت سوریه در تهران، ۱۲ نفر مجروح شدند و به ساختمان چهارطبقه مقابل این سفارت خساراتی وارد شد. خبرنگار خبرگزاری فرانسه نیز که از محل وقوع حادثه بازدید کرده است، در گزارش خود از این حادثه به نقل از پلیس تهران اعلام کرد: «هیچ‌یک از کارکنان سفارت در جریان این حادثه مجروح نشده‌اند.» وی اضافه کرد: «ده دستگاه اتومبیل که در این خیابان بودند به‌سختی آسیب دیده و یا در آتش سوختند.»^(۲۰) یک مقام آگاه در روابط عمومی کمیته مرکزی انقلاب اسلامی نیز درباره این حادثه گفت: «این انفجار زمانی روی داد که خبر پیروزی دلاوران اسلام در پادگان حمید و هویزه در سراسر دنیا منتشر شده بود. ضمناً به‌خاطر اینکه دولت سوریه از جمهوری اسلامی ایران قاطعانه حمایت می‌کند، این حادثه رخ داده است.» در همین حال، سفیر سوریه در تهران، این حادثه را به عراق نسبت داد و گفت: «عراق سابقه طولانی در این‌گونه اقدام‌ها دارد.»^(۲۱)

از سوی دیگر، سخنگوی وزارت فرهنگ و اطلاعات عراق این ادعای سفیر سوریه در تهران را مسخره خواند و آن را رد کرد.^(۲۲)

۲۱۸

با پیروزی‌های اخیر نیروهای نظامی ایران و دستیابی آنان به نوار مرزی مشترک با عراق، درحالی‌که اغلب کشورهای عرب حامی عراق از احتمال ورود قوای ایران به داخل خاک عراق ابراز نگرانی می‌کنند، رئیس‌جمهور سوریه به این کشورها اطمینان داد که ایران قصد تجاوز به هیچ‌یک از آنها را ندارد. خبرنگاری یونایتدپرس از قاهره در این باره گزارش داد: «مصر که از پیش‌روی‌های اخیر ایرانیان در جنگ خلیج [فارس] نگران است، به ایران علیه اعزام نیروهایش به داخل مرز عراق هشدار داد و اعلام کرد که این امر اوضاع بسیار وخیمی به وجود خواهد آورد. یک مقام رسمی مصر پیرامون مذاکرات حسنی مبارک [رئیس‌جمهور مصر] و سلطان قابوس [پادشاه عمان]، که برای دیداری چهارروزه به قاهره سفر کرده است، به خبرنگاران گفت رهبران دو کشور بر این عقیده‌اند که نباید امنیت عراق و دیگر کشورهای خلیج [فارس] در معرض خطر قرار گیرد. عصام الباز، معاون وزیر خارجه مصر و رئیس دفتر سیاسی مبارک در پاسخ به این سؤال که در صورت عبور نیروهای ایران، که براساس گزارشات در نزدیکی مرز عراق هستند، به داخل خاک این کشور چه روی خواهد داد، گفت که عبور نیروهای ایرانی از مرز تحولی بسیار جدی خواهد بود. ما با گسترش مخاصمات مخالفیم و بر این عقیده‌ایم که اوضاع باید تحت کنترل باشد.» یونایتدپرس اضافه کرد: «حسنی مبارک نیز در ضیافتی که به افتخار قابوس برگزار شد، گفت می‌خواهم جای هیچ‌شکی باقی نماند که مصر هیچ‌گونه مداخله‌ای علیه امنیت و حاکمیت ارضی کشورهای عرب خلیج [فارس] را نخواهد پذیرفت. مصر با هر تهدید یا اقدامی که

زندگی، باثبات و امن آنان [کشورهای عرب خلیج فارس] را تباه سازد، شدیداً مخالف است.»^(۲۳)

در همین حال، هفته‌نامه *الاسبوع العربی* (چاپ بیروت) نوشت مصری‌ها روزانه حداقل یک هواپیمای حامل مهمات و سازوبرگ جنگی به بغداد ارسال می‌دارند.^(۲۴)

روزنامه *البیان* (چاپ دوی) نیز از کشورهای عربی خواست تا به وخیم‌تر شدن وضع موجود بین ایران و عراق پایان داده و درصدد خاتمه‌بخشیدن به جنگ بین دو کشور مسلمان باشند. این روزنامه نوشت: «اگر کشورهای عربی یک موضع واحد در قبال این جنگ اتخاذ نمایند و نظر خود را نسبت به صلح مشخص کنند، می‌تواند یک آتش‌بس و آشتی نهایی را برقرار سازند.» به نوشته *البیان*، «ازهم‌گسیختگی و عدم یکپارچگی بین اعراب به طولانی‌تر شدن جنگ و عدم کشیده‌شدن دو کشور متخاصم به پای میز مذاکره کمک می‌کند.»^(۲۵)

همچنین، نشریه آلمانی *فرانکفورتر آلگمانیه* در شماره امروز خود با اعلام اینکه گزارش‌های ایران مبنی بر پیشروی گام‌به‌گام در مرزهای جنوبی‌اش کاملاً موثق است، نوشت: «کشورهای عربی کوچک از برتری نظامی و قدرت ایران بر عراق وحشت دارند. این ترس و وحشت بیشتر از آنجا ناشی شده که ایران در چند هفته اخیر موفق شده است تا سرزمین‌های ازدست‌رفته را بازیس گیرد. از سوی دیگر، ترس و وحشت این کشورها بیشتر به‌خاطر آن است که جنگ بین دو کشور ایران و عراق خلاصه نشود، بلکه پیروان و طرف‌داران [آیت‌الله] خمینی پس از پیروزی بر عراق به این فکر بیفتند تا دست به‌سوی سایر کشورهای منطقه نیز دراز کنند.»^(۲۶)

در این میان، حافظ اسد رئیس‌جمهور سوریه، در مصاحبه‌ای با مجله لبنانی *المستقبل* (چاپ پاریس) درباره تأکید برخی از کشورهای حوزه خلیج فارس بر آماده‌شدن ایران برای تهاجم به بعضی از این کشورها نظیر بحرین و موضع سوریه در قبال تعرض یا هرگونه خطری از جانب ایران،



حافظ اسد

گفت: «ما مطمئن هستیم که ایران هیچ‌گونه قصد تجاوزی به هیچ‌یک از کشورهای حوزه خلیج فارس [فارس] ندارد و مقامات ایرانی این موضوع را به ما تأکید کردند و ما نیز به‌نوبه خود به برادرانمان در خلیج فارس گفته‌ایم که ما می‌توانیم کلیه مشکلاتی که ممکن است وجود داشته باشد یا به وجود آید را از طریق اعتماد متقابل با همکاری و فضای مثبت بین خودمان و ایران حل نموده و چنانچه این سخن ما حقیقت آینده را بازگو نکند، در این زمینه ما به برادرانمان در خلیج فارس [فارس] گفته‌ایم که اگر هریک از کشورهای عربی این حوزه با تعرضی و یا تجاوزی از طرف هر کشوری روبه‌رو شود، در این صورت ما در کنار آن کشور عربی خواهیم بود.»

حافظ اسد افزود: «این مسئله را همچنان که گفتیم به

برادرانمان در خلیج [فارس] یادآور شده‌ایم و ایرانی‌ها نیز بر این امر واقف هستند و یک بار دیگر یادآور می‌شوم که ایرانی‌ها تأکید کرده‌اند که قصد تجاوز به هیچ‌یک از کشورهای خلیج [فارس] را چه در حال حاضر و چه در آینده و هیچ‌گونه قصد دخالت در امور داخلی این کشورها را نداشته و ندارند.» وی متذکر شد: «جنگ جاری با عراق جنگی است که صدام بر ایران تحمیل کرده است و ایرانی‌ها با نیروهای رژیم عراق در نبرد هستند و بدان معنی است که آنان با اعراب نمی‌جنگند بلکه با رژیم عراق که قوایش اراضی ایران را اشغال کرده‌اند، در حال نبرد هستند و ما با این سخن رژیم عراق که ایران متجاوز است، موافق نیستیم. به نظر ما این رژیم عراق است که وارد خاک ایران شده و نه ایران و این موضوعی است که تمام دنیا از آن آگاه است.»^(۲۷)

۲۱۹

یک روزنامه آمریکایی در بررسی دلایل حمایت سوریه از ایران در جنگ با عراق نوشت حافظ اسد امیدوار است پس از سقوط صدام حسین، با همکاری دولت جدید بغداد جایگاه مصر و جهان عرب را از آن خود کند.

روزنامه نیویورک تایمز در شماره امروز خود نوشت: «در یکی از شگفت‌انگیزترین اتحادها، دولت غیرمذهبی حافظ اسد به شدت به جانب‌داری از رژیم اسلامی ایران پرداخته و هم‌زمان با سرکوب اخوان‌المسلمین که همتای سنی بنیادگرایان مذهبی حاکم بر ایران هستند و در مخالفت با مدرنیسم و دولت‌های غیرمذهبی به انقلاب اسلامی ایران شباهت کامل دارند، بندهای دوستی با دولت اسلامی ایران را محکم‌تر ساخته است. ... حکمرانان دمشق و بغداد که پس از شکاف در میان احزاب بعث سوسیالیست سوریه و عراق به صورت دشمنان خونی یکدیگر درآمده‌اند، همچنان در کار این دشمنی به پیش می‌روند. پرزیدنت حافظ اسد که تصور می‌کند صدام حسین در آستانه از دست دادن قدرت خویش است، به سرعت اقدام به بستن مرز مشترک دو کشور کرد تا مانع دسترسی نفت عراق به بازارهای جهانی شود. اسد این رویا را در سر می‌پروراند که جانشین صدام حسین، یکی از طرف‌داران حزب بعث سوریه باشد. هرچند این احتمال نیز وجود دارد که جانشینان احتمالی صدام حسین به اندازه خود او با سوریه مخالف باشند ولی این امکان نیز وجود دارد که دولت بعدی بغداد مجدداً به اتحاد احزاب بعث دو کشور توجه نشان دهد و دمشق موفق شود با همکاری بغداد جایگاه قاهره را در جهان عرب از آن خود سازد. باید به خاطر داشت که اعراب به‌رغم تحریم مصر هرگز جای قاهره را در عرصه رهبری جهان عرب به مرکز قدرت دیگری نسپرده‌اند. سناریوی ساخته و پرداخته دمشق و ضعف نیروهای عراقی در برابر ارتش ایران کشورهای عرب را واداشته تا روش جدیدی در مخالفت با سوریه در پیش گیرند و در این میان ملک حسین پادشاه اردن، در حمایت از عراق از دیگران پیشی گرفته است و عربستان سعودی به‌صورت جاده اصلی ارسال اسلحه به عراق درآمده است.»^(۲۸)

۲۲۰

روزنامه‌های نیویورک تایمز و واشنگتن پست در شماره‌های امروز خود خبر عقب‌نشینی اجباری نیروهای عراقی از بخشی از خاک خوزستان را بررسی و تحلیل کردند.

روزنامه نیویورک تایمز در گزارش خود عقب‌نشینی نیروهای عراق را دومین عقب‌نشینی اجباری آنها از خوزستان دانسته و اعلام کرد: «به نظر می‌رسد که جریان جنگ خلیج فارس به سود ایران تغییر کرده است.» این روزنامه سپس با اشاره به اینکه حکومت عراق این عقب‌نشینی اجباری را یک اقدام تاکتیکی برای تقویت واحدهای خود در منطقه خرمشهر عنوان کرده است، افزود: «خرمشهر تنها شهر عمده‌ای است که هنوز در تصرف عراقی‌هاست و به نظر می‌رسد که هر دو طرف خود را برای یک جنگ قاطعانه بر سر آن آماده می‌کنند. هرچند به گفته سخنگوی ارتش عراق واحدهای عراقی در عقب‌نشینی خود زیر هیچ‌گونه فشاری قرار نداشتند، اما عقب‌نشینی آنها با موفقیت رزمندگان ارتش ایران در بازپس‌گیری دو شهر عمده [پادگان حمید و هویزه] در همان منطقه هم‌زمان شده است.»

روزنامه واشنگتن پست نیز در گزارش خود با اعلام اینکه در پی حمله شدید قوای ایران، حدود سی هزار سرباز عراقی عقب‌نشسته و در نزدیکی اروندرود موضع گرفته‌اند، این عقب‌نشینی را شکستی بزرگ برای ارتش عراق دانست و نوشت: «اعلامیه نظامی عراقی‌ها می‌گوید نیروهای عراقی از دو شهرک سوق‌الجیشی [پادگان] حمید و هویزه عقب‌نشسته‌اند. این دو شهرک در نخستین روزهای حمله عراق در حدود بیست ماه پیش به تصرف عراقی‌ها درآمده بودند. اکنون نیروهای ایران به باتلاق‌هایی [هورالعظیم] رسیده‌اند که احتمالاً جلوی پیشروی بیشتر نیروهای ایران را می‌گیرد.» واشنگتن پست اضافه کرد: «هرچند ایران و عراق اجازه ورود خبرنگاران خارجی به جبهه‌های جنگ را نمی‌دهند و از این رو تأیید ادعاهای دو طرف غیرممکن است، اما فرماندهی عالی عراقی‌ها به‌طور غیرمستقیم به شکست عراقی‌ها اعتراف کرده و گفته است که دو واحد از نیروهای عراقی برای مقابله بهتر با نیروهای ایران به مواضع تازه‌ای عقب‌نشسته‌اند.»^(۲۹)

۲۲۱

هواپیماهای رژیم صهیونیستی برای دومین بار در ماه جاری،* چندین منطقه را در لبنان بمباران کردند. به گزارش خبرگزاری فرانسه از بیروت، امشب هواپیماهای این رژیم سه پایگاه فلسطینی‌ها را در لبنان بمباران کردند که در نتیجه آن و براساس نخستین گزارش‌ها ۵ تن از فلسطینیان کشته و ۱۰ تن زخمی شدند. در جریان این حمله که یک ساعت و نیم به طول انجامید، هواپیماهای اسرائیلی چندین بار از فراز بیروت گذشتند.^(۳۰)

* گزارش نخستین حمله هوایی رژیم صهیونیستی به لبنان در ماه جاری، در روزشمار ۱۳۶۱/۲/۱ آمده است.

منابع و مآخذ روزشمار ۱۳۶۱/۲/۱۹

۱۳. همان، ص ۳.
۱۴. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه خبرها و گزارش‌ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۵۰، ۱۳۶۱/۲/۱۹، ص ۵۰، مشهد - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۲/۱۹.
۱۵. روزنامه کیهان، ۱۳۶۱/۲/۲۰، ص ۱۴.
۱۶. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۱/۲/۲۰، ص ۴.
۱۷. مشروح مذاکرات مجلس، روزنامه رسمی، شماره ۱۰۸۴۴، جلسه ۳۰۷، ۱۳۶۱/۲/۱۹، ص ۲۰.
۱۸. روزنامه کیهان، ۱۳۶۱/۲/۱۹، ص ۱.
۱۹. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه خبرها و گزارش‌ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۵۰، ۱۳۶۱/۲/۱۹، صص ۲۷ و ۲۸، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۲/۱۹.
۲۰. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۵۱، ۱۳۶۱/۲/۲۰، ص ۵، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۲/۱۹.
۲۱. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۱/۲/۲۰، ص ۳.
۲۲. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۵۱، ۱۳۶۱/۲/۲۰، ص ۱۹، رادیو صوت‌الجماهیر، ۱۳۶۱/۲/۱۹.
۲۳. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۵۲، ۱۳۶۱/۲/۲۱، صص ۳ و ۴، قاهره - یونایتدپرس، ۱۳۶۱/۲/۲۰.
۲۴. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۵۱، ۱۳۶۱/۲/۲۰، ص ۱۳، رادیو اسرائیل، ۱۳۶۱/۲/۱۹.
۲۵. همان، ص ۲، ۱۳۶۱/۲/۱۹.
۲۶. اداره کل مطبوعات و رسانه‌های خارجی وزارت ارشاد اسلامی، نشریه بررسی مطبوعات جهان، شماره ۱۹، ص ۴۴، ۱۳۶۱/۳/۹.
۲۷. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۵۱، ۱۳۶۱/۲/۲۰، صص ۹ و ۱۰، خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۲/۱۹.
۲۸. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۱/۲/۱۹، صص ۲ و ۳، رادیو صدای امریکا، ۱۳۶۱/۲/۱۹.
۲۹. همان، صص ۴ - ۲، رادیو صدای امریکا، ۱۳۶۱/۲/۱۹.
۳۰. روزنامه کیهان، ۱۳۶۱/۲/۲۰، ص ۱۶.
۱. سند شماره ۲۷۰۶/پن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: عملیات بیت‌المقدس، (قرارگاه کربلا، ۱۳۶۱/۲/۱۹، نوار شماره ۴۹۷۴)، عبدالله درویشی، صص ۳۶ ۳۳؛ و - سند ۳۸/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی قرارگاه کربلا در عملیات بیت‌المقدس، عبدالله درویشی، ۱۳۶۱/۱/۲۱ تا ۱۳۶۱/۲/۳۰، صص ۲۲۰ - ۲۱۶.
۲. سند شماره ۲۷۲۷/پن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: (آخرین وضعیت قرارگاه‌های فتح و نصر) عملیات بیت‌المقدس، (قرارگاه کربلا، ۱۳۶۱/۲/۱۹، نوار شماره ۴۹۷۵)، عبدالله درویشی، صص ۴۳ - ۱.
۳. سند شماره ۷۵۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دستور جزیه‌بجزه شماره ۳ قرارگاه کربلا، ۱۳۶۱/۲/۱۹.
۴. سند شماره ۱۱۸۰۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه در قرارگاه قدس به فرماندهی قرارگاه مرکزی کربلا، ۱۳۶۱/۲/۱۹؛ و - سند شماره ۷۵۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دستور جزیه‌بجزه شماره ۴ قرارگاه کربلا، ۱۳۶۱/۲/۱۹.
۵. سند شماره ۳۸/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۲۲۴ و ۲۲۵؛ و - سند شماره ۲۷۹۵/پن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: عملیات بیت‌المقدس، (قرارگاه کربلا، ۱۳۶۱/۲/۱۹، نوار شماره ۵۰۲۹)، عبدالله درویشی، صص ۲۱ - ۱.
۶. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه خبرها و گزارش‌ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۵۲، ۱۳۶۱/۲/۲۱، ص ۶۳، سنندج - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۲/۲۱.
۷. سند شماره ۷۱۸۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن‌گرام از رکن ۳ فرماندهی ژاندارمری به وزارت کشور، ۱۳۶۱/۲/۱۹.
۸. سند شماره ۴۰۹۹۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از پایگاه توحید به استانداری کردستان (معاونت امور سیاسی و امور انتظامی)، ۱۳۶۱/۲/۲۱.
۹. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۵۲، ۱۳۶۱/۲/۲۱، ص ۶، سنندج - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۲/۲۰.
۱۰. همان، ص ۵، ۱۳۶۱/۲/۱۹.
۱۱. روزنامه کیهان، ۱۳۶۱/۲/۲۰، ص ۱۴.
۱۲. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۱/۲/۱۹، ص ۲.